

★
DEYİM ★
KARTLARI ★

~ 2 ~

İçindekiler

Ağızından baklayı çıkarmak	10
Alnı açık	12
Ateş pahası	14
Ayıkla pirincin taşını	16
Balık kavağa çıkanca	18
Başına çorap örmek	20
Bıyık altından gülmek	22
Bozuntuya vermemek	24
Burnu Kaf dağında	26
Çarşamba pazarı	28
Çizmeyi aşmak	30
Dananın kuyruğu kopmak	32
Dilini tutamamak	34
Dizlerinin bağı çözülmek	36
Dolap çevirmek (döndürmek)	38
Ektiğini biçmek	40
Eline su dökmemek	42
Enine boyuna	44
Foyası meydana çıkmak	46
Gözdağı vermek	48
Hayal kurmak	50
İçini okumak	52
İki ayağını bir pabuca sokmak	54

İpe un sermek	56
Kabak tadı vermek	58
Kaş yapayım derken göz çıkarmak	60
Kazan kaldırmak	62
Kokusu çıkmak	64
Köşeyi dönmek	66
Külahları değişmek	68
Küplere binmek	70
Mürekkep yalamış	72
Nabza göre şerbet vermek	74
Nane (yi) yemek	76
Öküz altında buzağı aramak	78
Pabucu dama atılmak	80
Postu sermek	82
Pusulayı şaşırarak	84
Rast gelmek	86
Saman altından su yürütmek	88
Sarpa sarmak	90
Suratı sirke satmak	92
Suya düşmek	94
Şahit tutmak	96
Tabanları yağlamak	98
Turnayı gözünden vurmak	100
Üstüne düşmek	102
Yaş tahtaya basmamak	104
Zülfüyâre dokunmak	106

DEYİMLER

Deyimler duyguları, kavramları, durumları anlatmak için hoş bir üslup kullanılan özgün anlatım kalıplarıdır. Coğunlukla gerçek anlamlarından farklı anlamlara gelen sözcüklerden oluşan kalıplaşmış sözcük topluluğudur. Dilimiz, deyim bakımından oldukça zengin bir dildir. Bu da dilimize ifade genişliği kazandırmaktadır.

Deyimler de atasözlerimiz gibi milletin ortak duygu ve düşüncelerini en yalın ve usta bir biçimde dile getirir. Ancak atasözlerimiz gibi öğüt vermek, yol göstermek amacıyla değil de anlatıma çekicilik katmak, ilgi çekmek için kullanılır.

Deyimlerin Özellikleri:

1- Deyimler, kalıplaşmış, kısa ve özlü sözcük gruplarıdır.

Ör: “Ekmeğini taştan çıkarmak”

2- Deyimdeki sözcüklerin yerleri değiştirilemez. Kullanılan sözcüklerin yerine eş anlamlısı bile olsa farklı bir kelime kullanılamaz.

Ör: “Etekleri zil çalmak” yerine “etekleri korna çalmak” deyimini kullanılamaz.

3- Deyimlerdeki sözcükler genellikle kendi anlamları dışında kullanılır.

“Pabucu dama atılmak” deyiminde, dama atılan bir pabuç yoktur. Deyim, gözden düşmek manasında kullanılır.

4- Deyimler, bir kavramı özel bir kalıp içinde ilgi çekici bir anlatımla ifade eder. Atasözleri ise; yol gösterici

ve öğüt verici anlatımlardır. Deyimler ile atasözleri arasındaki en önemli fark budur.

“Başına devlet kuşu konmak” deyimini ifadeyi zenginleştirir, anlatımı ilgi çekici hale getirir. “Sakla samanı gelir zamanı” atasözü ise; öğüt vericidir.

Deyim kartlarıyla birlikte yapılabilecek çalışmalar ve oyun türleri:

- Öđrenciler iki eşit gruba ayrılırlar. Her gruptan sırayla birer kişi seçilir. Eşit sayıda seçilen kartlar teker teker bu öğrencilere verilir. Karttaki deyimini gören öğrenci, arkasında kullanılan çizimlerden destek almadan deyimini anlatmaya çalışır. Burada tek kural, deyimde geçen kelimelerin ve eş anlamlarının kesinlikle kullanılmamasıdır. En çok deyim anlatan gruba ödöl verilebilir.
- Yine öğrenciler iki eşit gruba ayrılırlar. Her gruptan sırayla birer kişi seçilir. Eşit sayıda seçilen kartlar teker teker bu öğrencilere verilir. Bu sefer gelen öğrenci, kartın arkasındaki çizimlerden de destek alarak, sessiz bir şekilde jest, mimik ve hareketlerle gruba anlatmaya çalışır. En çok deyim bilen grup birinci seçilir.
- Her öğrenciye farklı iki ya da üç deyim kartı dağıtılır. Bu deyimlerin kullanıldığı, bir hikaye, masal, şiir vb. yazı çalışması yapılabilir.
- Her öğrenciye bir deyim kartı dağıtılır. Dağıtılan bu kartlarda boş bırakılan yere örnek cümleden istifade edilerek anlamlı yeni bir cümle oluşturması istenebilir.
- Deyim kartında bulunan deyimler açıklandıktan sonra arkadaki çizimler incelenir. Öđrencilerden bu resmin yerine kendilerinin resim çizmesi istenebilir.

Deyim ile alakalı resim

Ağız yapmak

→ Deyim

Karşısındakini oyalamak için olduğundan ve düşündüğünden farklı şekilde konuşmak

→ Deyim Açıklaması

Deyimin Kullanıldığı Örnek Cümle

Ağız yapmayı bırakıp gerçek olan ne varsa hepsini söyledi.

Sen de Deyimi Bir Cümle İçinde Kullan

.....

.....

İki ayağını bir pabuca sokmak

Birini, bir işi hemen yapması
için çok sıkıştırmak

Bu geç saatte üç farklı yemek yaptırmaya, iki
ayağını bir pabuca sokmaya ne gerek var.

.....

.....